

20. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů

Program

MÍSTO: Moravská zemská knihovna v Brně, Kounicova 65a, 601 87 Brno
KONÁNÍ:
DATUM: 8.-10. 10. 2017

Neděle 8. 10. 2017

- 14:00 Exkurze – sraz před budovou MZK, odjezd autobusem Mohyla míru (15:00–16:00 hod.), Památník písemnictví na Moravě Rajhrad (16:30–18:00)
- 18:30 Prostor pro ubytování
- 19:30 Společná večeře – Al Capone

Pondělí 9. 10. 2017

- 9:40 Sraz u vily Tugendhat (prohlídka vily ve dvou skupinách od 10:00 a 10:30), prohlídka zahrad (ve dvou skupinách od 10:00 a 10:30)
- 11:00–12:30 Procházka městem s arch. Janem Sapákem
- 12:30–13:30 Oběd restaurace Plzeňský dvůr
- 13:30–14:00 Prezence účastníků
- 14:00–15:00 Oficiální zahájení kolokvia
- 15:00–18:00 Odborný program

1) Srpen 1968 (ohlasy v českém moravském a slovenském tisku)

- 15:00–15:20 *Srpen1968* (ohlasy v českém, moravském a slovenském tisku). Stojíme za Dubčekem! – augustové udalosti 1968 v zrkadle slovenskej tlače / Blanka Snopková

Anotace: Autorka příspěvku se na základě dobových článků v slovenské tlači pokúsila vytvorit' obraz dokumentující atmosféru a dianie v Československu v auguste 1968. Zvláštnu pozornosť venuje osobnosti Alexandra Dubčeka – symbolu obrodného procesu.

15:25–15:45 *Fenomén zvláštných vydání novin ze srpnových dnů okupace ČSSR 1968 / Jaromír Kubíček*

Anotace: Okupace Československa armádami pěti států Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 se stala mezníkem v historickém vývoji našeho státu. Pro oživení paměti je možné vyhledat v paměťových institucích noviny vydávané v té době. V obrodném procesu prokázal tisk od ledna 1968 schopnost probouzet a posouvat společnost. Příspěvek sleduje mutace ústředních deníků, krajských a okresních novin v moravských krajích, které vycházely v srpnových dnech okupace převážně formou zvláštních vydání a dokumentují jednotu novinářů, sleduje také dopady na média v období normalizace.

15:45–16:10 Přestávka

16:10–16:20 *Robinson Zlín / Eva Filípková*

Anotace: Proti okupaci se postavili lidé ve všech městech Československa, v tom Zlín nebyl výjimkou. Ojedinelý však něčím přece jen byl. Po ukončení vysílání československého rozhlasu se éterem ze Zlína nesly informace nejen do celého Československa, ale i do celé Evropy.

16:20–16:30 *Nakladatelství Růže – hnízdo kontrarevoluce v jižních Čechách / Tamara Pršínová*

Anotace: Jak se z regionální kulturní instituce stala vlajková loď "jihočeského" jara a po invazi vojsk Varšavské smlouvy hnízdo kontrarevoluce v jižních Čechách. Příspěvek chce připomenout dobu, kdy se snaha o vydávání kvalitní literatury stala trnem v oku nastupujícím normalizačním mocipánům. Dobovou atmosféru doloží výběr článků z regionálního i celostátního tisku.

16:30–16:40 *Horké srpnové dny roku 1968 v libereckých ulicích / Václav Kříček*

Anotace: Exkurz do prvních sedmi dnů sovětské okupace Liberce. Pokus o rekonstrukci na základě dokumentů uložených v Krajské vědecké knihovně v Liberci.

2) Hříšní lidé měst českých, moravských a slovenských I

16:40–17:00 *Martin Lecián – lupičská legenda Moravy / Anna Vitásková*

Anotace: I přes svůj krátký život se stihl Martin Lecián na počátku 20. století zapsat jako obávaný zločinec a vrah. Jeho pověst byla do značné míry skrze média romantizována a čest glorifikována, jako tomu u slavných, byť zločinců, často bývá. Nemálo tomu dozajista napomohl i jeho vztah s Marií Křenovskou. Dvojice se stala českou verzí populárních zločinců Bonnie a Clyde. V příspěvku bude zmíněn nejen jeho život a lupičská kariéra, ale i obraz v tehdejším tisku. Součástí bude i výběrová bibliografie.

- 17:05–17:25 *Odseknúť ruku a potom sťat': pezinská kriminalita a tresty v ranom novoveku* / Katarína Benciová, Daniela Tóthová
 Anotace: Zločin patrí ku každodennému životu tak ako narodenie alebo smrť. Príspevok priblíži slobodné kráľovské mesto Pezinok v období raného novoveku (16.-18. storočie) a jeho boj so zločinom. Predstaví najčastejšie páchané zločiny, známe kriminálne postavy, ako aj typické tresty, ktoré pezinská radnica za kriminálne činy udeľovala. Pretože bol Pezinok v novoveku vinohradníckym mestečkom, pozornosť bude venovaná aj tým zločinom, ktoré súviseli s vinohradníctvom a vinárstvom.
- 17:30–17:50 *Nejznámější kriminální delikty v karlovarském regionu* / Gerda Lorenzová
 Anotace: Nejzávažnější zločiny v regionu a jejich aktéři. Informace o památkách hrdelního soudnictví v kraji.
- 19:00–20:00 Koncert z díla Otto Zweiga a Gustava Mahlera (zpěv – Kateřina Alexandra Šťastná, klavír - Elena Knápková)
- 20:00 Slavnostní večer – prohlídka MZK, raut

Úterý 10. 10. 2017

2) Hříšní lidé měst českých, moravských a slovenských II

- 8:30–8:50 *Banská Bystrica – banské mesto s právom meča* / Mária Bôbová
 Anotace: Príspevok priblíži vykonávanie mestského súdneho práva v slobodnom kráľovskom meste Banská Bystrica v priebehu 13. až 19. storočia na základe odbornej a krásnej literatúry. Zameria sa na priebeh súdnych procesov, najčastejšie tresty za uskutočnené prečiny a na osoby katov. Keďže Banská Bystrica bola aj banským a župným mestom, príspevok sa bude zaoberať aj týmito oblasťami súdneho práva.
- 8:55–9:15 *Zdeněk Jirotka známý neznámý* / Martina Smolová
 Anotace: Příspěvek přiblíží život známého spisovatele a novináře a jeho více i méně známá díla literární povahy. Součástí příspěvku bude i výběrová bibliografie.

3) Morava – historie a vlastivěda

- 9:20–9:40 *Morava a jej zastúpenie v historickom fonde Štátnej vedeckej knižnice v Prešove* / Marcela Domenová, Lucia Němcová
 Anotace: Štúdia predstavuje sondu do historického fondu Štátnej vedeckej knižnice v Prešove (ŠVK). V zornom poli autoriek sa ocitá Morava – región s výrazným kultúrnym i historickým významom. Do súboru predstavených tlačí možno zaradiť publikácie s presahom na históriu, kartografiu, edície prameňov, učebnice či etnografiu. Región je tak predstavený z viacerých uhlov pohľadu. Autorky sa pri záujme o jednotlivé tlače venujú problematike aj cez výskum dejín knižnej

kultúry, napríklad s poukazom na pôvodných vlastníkov a cesty, ktorými sa tlačé dostali do historického fondu ŠVK Prešov.

- 9:45–10:05 *Československá vlastivěda a Vlastivěda moravská – podobnosti a odlišnosti / Jiřina Kádnerová*
 Anotace: Pojem vlastivěda. Významné tituly historické vlastivědy od raného novověku do současnosti. Vlastivěda moravská vydávaná v letech 1897 – 2002 (topografická řada 67 svazků), všeobecná řada (6 svazků), nová všeobecná řada Země a lid (12 svazků). Československá vlastivěda jako reprezentativní a kolektivní dílo předních vědců vydávaná pod protektorátem Masarykovy akademie práce v nakladatelství Sfinx v letech 1929 – 1935. Různorodost v pojetí obou velkolepých děl.
- 10:10–10:30 *Jitka Petrikovičová – moravská keramika v slovenskej hline / Ivana Poláková*
 Anotace: Jitka Petrikovičová, rodáčka z Ostravy, väčšinu života prežila v Martine na Slovensku. Význam jej tvorby dokumentovala aj výstava v Slovenskom národnom múzeu v Martine s názvom *Od zrnitosti hlíny k farbám majoliky*, ktorou si autori pripomenuli 90. výročia narodenia tejto dámy slovenskej keramiky. Príspevok dokumentuje martinské súvislosti je života a tvorby.
- 10:35–10:55 *Morava a Moravané z pohledu českých historiků / Václava Horčáková*
 Anotace: Morava a její dějiny patřily vždy ke stěžejním tématům české historiografie i zahraniční bohemistiky. Pohled českých historiků se během posledního čtvrtstoletí vyvíjel od bouřlivých diskusí o Moravě a moravanství na počátku devadesátých let až k současnému pojetí dějin zemí Koruny české v rámci středoevropského prostoru. Příspěvek přibližuje některé vědecké diskuse i publikace k dějinám Moravy vydané po roce 1989.
- 11:00–11:20 *Vnorovy a jejich významní rodáci / Martina Zlatohlávková*
 Anotace: Slovácké městečko Vnorovy se pyšní hned několika významnými rodáky. Představit úplně všechny není z časových důvodů možné, proto se zaměřím jen na ty literárně činné: kněz a spisovatel František Zýbal, pedagog a spisovatel Štěpán Polášek-Topol, katolický duchovní Pavel Zíbal a především básník Jan Skácel. V přednášce se ještě zmíním o několika dalších vnorovských zajímavostech. U všech jmenovaných osobností se autorka zaměří hlavně na tvorbu souvisící s městečkem Vnorovy.
- 11:20–11:45 Přestávka

4) Heraldika, vexilologie a bibliografie

- 11:45–12:05 *Vliv Čechů, Moravanů a Slováků na podobu československé státní vlajky/ Aleš Brožek*
 Anotace: Přednáška seznámí přítomné s nejdůležitějšími osobami, jejichž snahou bylo, aby společný stát Čechů a Slováků symbolizovala vlajka, která by byla blízká oběma národům. Zazní tak informace o vexilologických aktivitách V. Preissiga, O. Masarykové, T. G. Masaryka, M. R. Štefánika, J. Kursy, A. Valšíka a F. Kysely. Mnohé

informace a souvislosti budou zveřejněny poprvé vzhledem k nedávným nálezům dokumentů autorem přednášky v českých a slovenských archivech.

5) Bibliografie české / slovenské literatury a exilová literatura

- 12:10–12:30 *Ján Okál' – srdcom zo Slovenska nikdy neodišiel* / Anna Kucianová
 Anotace: Ján Okál', významný národný pracovník a literát slovenského povojnového exilu, ktorý obetavo pracoval na udržiavaní národného povedomia rodákov v zahraničí a poznal sa s množstvom významných Slovákov po celom svete. Zaujímavé boli jeho kontakty a korešpondencia s Martinom Benkom. Obaja dôverne poznali rodný Okál'ov Gombáš a pre oboch bol veľkou inšpiráciou. Dlhú sa o ňom nesmeli hovoriť, lebo žil od druhej svetovej vojny až do smrti ako politický emigrant mimo svojej vlasti.
- 12:35– 12:55 *Jozef Cíger Hronský – roky bez domova* / Elena Matisková
 Anotácia: Príspevok mapuje životné osudy zvolenského rodáka, spisovateľa, pedagóga, maliara a predstaviteľa Matice slovenskej Jozefa Cígera Hronského, ktorý patrí k významným postavám slovenského kultúrneho a najmä literárneho života v prvej polovici 20. storočia. Jeho činnosť bola obdivuhodne rozsiahla a mnohostranná. V roku 1945 bol nútený odísť do exilu, kde prežil dlhé roky ďaleko od domova v argentínskom meste Luján. Vo svojej domovine mal upadnúť do zabudnutia, no jeho knihy čítali a čítajú celé generácie.
- 13:00–13:20 *Bibliografie literárního exilu: rekapitulace, dluhy a vyhlídky* / Michal Příbáň
 Anotace: Autor příspěvku se zabývá výsledky práce bibliografů exilové literatury, které vznikly zejména v prvních porevolučních letech (František Knopp, Aleš Zach, Jiří Gruntorád aj.). S respektem k jejich dílu se však pokouší zcela konkrétně pojmenovat i dluhy, které v této oblasti zůstaly především proto, že v časech polistopadového badatelského nadšení nebyly bibliografům k dispozici všechny potřebné prameny. Hledání nejlepšího způsobu řešení se dnes může opřít o technické možnosti, které byly počátkem devadesátých let neznámé a prakticky nepředstavitelné: závěrečná část příspěvku však paradoxně klade otázku, nakolik je možnostmi on line databází bibliografická práce usnadněna a nakolik naopak limitována.
- 13:25–13:45 *Česká literární bibliografie* / Vojtěch Malínek
 Anotace: Příspěvek ve stručnosti představí historii a strukturu jednotlivých databází České literární bibliografie (Retrospektivní bibliografie české literatury, tzv. „současná“ bibliografie Česká literární věda, biografickou databází České literární osobnosti) a její nedávno ukončené či aktuálně běžící projekty (Digitalizace Retrospektivní bibliografie, Bibliografie české literatury 1945-1960, bibliografie literárního samizdatu, bibliografie literárního internetu).
- 13:45–14:00 **Zakončení kolokvia** (Jaromír Kubiček)